

MAAILMANLAAJUISTA SIVIILISATELLIITTINAVIGOINTIJÄRJESTELMÄÄ (GNSS)
KOSKEVA EUROOPAN YHTEISÖN
JA SEN JÄSENVALTIOIDEN
JA KOREAN TASAVALLAN
YHTEISTYÖSOPIMUS

EUROOPAN YHTEISÖ, jäljempänä 'yhteisö',

sekä

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

TŠEKKIN TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

VIRON TASAVALTA

HELLEENIEN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RANSKAN TASAVALTA,

IRLANTI,

ITALIAN TASAVALTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA

LIETTUAN TASAVALTA

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

UNKARIN TASAVALTA

MALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

ITÄVALLAN TASAVALTA,

PUOLAN TASAVALTA

PORTUGALIN TASAVALTA,

SLOVENIAN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA

SUOMEN TASAVALTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sopimuspuolet, jäljempänä 'jäsenvaltiot',

sekä

KOREAN TASAVALTA, jäljempänä 'Etelä-Korea',

jäljempänä 'sopimuspuolet', jotka

OTTAVAT HUOMIOON yhteiset edut maailmanlaajuisen satelliittinavigointijärjestelmän (jäljempänä 'GNSS') kehittämisessä siviilitarkoituksiin,

PANEVAT MERKILLE Galileon merkityksen Euroopan ja Etelä-Korean navigointi- ja tietoinfrastruktuurille,

PANEVAT MERKILLE Etelä-Korean satelliittinavigointitoiminnan kehittyneisyyden,

OTTAVAT HUOMIOON GNSS-sovellusten lisääntyvän kehittämisen Etelä-Koreassa, Euroopassa ja maailman muissa osissa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 ARTIKLA

Sopimuksen tarkoitus

Sopimuksen tarkoitus on edistää, helpottaa ja vahvistaa sopimuspuolten välistä yhteistyötä maailmanlaajuisen siviilisatelliittinavigoinnin alalla osana Euroopan ja Etelä-Korean toimia maailmanlaajuisen siviilisatelliittinavigointijärjestelmän (GNSS) luomiseksi.

2 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

- a) 'tukijärjestelmillä' alueellisia tai paikallisia järjestelmiä, jollainen on esimerkiksi European Geostationary Navigation Overlay System (EGNOS). Näiden mekanismien avulla maailmanlaajuisen GNSS-järjestelmän käyttäjille voidaan tarjota parempaa suorituskykyä, kuten parempaa tarkkuutta, saatavuutta, toimintavarmuutta ja luotettavuutta;
- b) 'Galileolla' yhteisön, sen jäsenvaltioiden ja Euroopan avaruusjärjestön suunnittelemaa ja kehittämää itsenäistä eurooppalaista siviilihallinnon alaista GNSS-palveluja tarjoavaa siviilisatelliittinavigointi- ja ajanmääritysjärjestelmää. Galileon ylläpito voidaan siirtää yksityiselle osapuolelle. Galileo-ohjelmalla on tarkoitus luoda avoimia ja kaupallisia palveluja, ihmishenkien turvaamiseen tarkoitettuja ja pelastuspalveluja sekä suojattuja julkisesti säänneltyjä palveluja, joihin pääsy on rajoitettu valtuutetuille käyttäjille julkisella sektorilla;

- c) 'Galileon paikallisosalla' paikallisia järjestelmiä, jotka tarjoavat Galileon satelliittivälitteisten navigointi- ja ajanmäärityssignaalien käyttäjille tietoja käytössä olevan pääjärjestelmän välittämien tietojen täydennykseksi. Paikallisosia voidaan käyttää järjestelmän ominaisuuksien parantamiseen lentoasemien ja satamien ympäristössä sekä kaupunkiympäristössä ja muissa maantieteellisesti haasteellisissa ympäristöissä. Galileo tarjoaa yleismalleja paikallisosille;
- d) 'maailmanlaajuisen navigoinnin, paikannuksen ja ajanmäärityksen laitteella' mitä tahansa siviilikäyttöön tarkoitettua loppukäyttäjän laitetta, joka on suunniteltu lähettämään, vastaanottamaan tai käsittelemään satelliittivälitteisiä navigointi- tai -ajanmäärityssignaaleja palvelun tarjoamiseksi taikka toimimaan alueellisen tukijärjestelmän kanssa;
- e) 'sääntelytoimenpiteellä' mitä tahansa lainsäädäntö-, sääntely-, sääntö-, menettely-, päätös-, politiikka- tai hallintotoimea;
- f) 'yhteentoimivuudella' käyttäjätasolla tilannetta, jossa kaksijärjestelmä vastaanotin voi käyttää kahden järjestelmän signaaleja yhdessä vastaavalla tai paremmalla suorituskyvyllä kuin käytettäessä vain yhtä järjestelmää;
- g) 'teollis- ja tekijänoikeuksilla' Tukholmassa 14 päivänä heinäkuuta 1967 Maailman henkisen omaisuuden järjestön perustamisesta tehdyn yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti määriteltyä henkistä omaisuutta;
- h) 'vastuulla' henkilön tai oikeushenkilön oikeudellista vastuuvollisuutta korvata toiselle henkilölle tai oikeushenkilölle aiheutunut vahinko erityisten oikeudellisten periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti. Tämä velvollisuus voidaan määrätä sopimuksessa (sopimusvastuu) tai oikeusnormissa (sopimukseen perustumaton vastuu);

- i) 'salassapidettävällä tiedolla' virallista joko EU:sta peräisin olevaa tai jäsenvaltioilta, EU:n ulkopuolisilta mailta tai kansainvälisiltä järjestöiltä saatua tietoa, joka on pidettävä luottamuksellisena ja jonka paljastumisesta voisi aiheutua eriasteista vahinkoa sopimuspuolten tai yksittäisten jäsenvaltioiden edulle, mukaan luettuna kansallinen turvallisuus. Tällainen tieto on merkitty luottamukselliseksi. Tällainen tieto on luokiteltu salaiseksi sopimuspuolten lakien ja asetusten mukaisesti ja sen luottamuksellisuus, koskemattomuus ja saatavuusrajoitukset turvataan.

3 ARTIKLA

Yhteistyötä koskevat periaatteet

Sopimuspuolet sopivat noudattavansa seuraavia periaatteita tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa yhteistyötoimissa:

1. oikeuksien ja velvollisuuksien, mukaan luettuina rahoitusosuudet, yleiseen tasapainoon perustuva molemminpuolinen hyöty,
2. kumppanuus Galileo-ohjelmassa Galileon hallintoa koskevien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti,
3. vastavuoroiset mahdollisuudet osallistua yhteistyötoimiin Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Etelä-Korean GNSS-siviilihankkeissa,
4. yhteistoimintaan mahdollisesti vaikuttavien tietojen varhainen vaihto,

5. asianmukainen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja tämän sopimuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti,
6. vapaus tarjota satelliittinavigointipalveluja sopimuspuolten alueella,
7. GNSS-järjestelmään liittyvien tuotteiden rajoittamaton kauppa sopimuspuolten alueella.

4 ARTIKLA

Yhteistyöalat

1. Satelliittinavigoinnin ja -ajanmäärityksen yhteistyöalat ovat seuraavat: radiotaajuudet, tieteellinen tutkimus ja koulutus, teollinen yhteistyö, kaupan ja markkinoiden kehittäminen, standardit, sertifiointi ja sääntelytoimenpiteet, tukijärjestelmät, turvallisuus, vastuukysymykset ja kustannusten kattaminen. Sopimuspuolet voivat muuttaa 1 kohdan luetteloa tämän sopimuksen 14 artiklalla perustetun GNSS-ohjauskomitean päätöksellä.
2. Tähän sopimukseen ei sisälly sopimuspuolten välinen yhteistyö seuraavilla aloilla. Jos sopimuspuolet sopivat, että yhteistyön laajentamisesta näille aloille voidaan saada yhteisiä hyötyjä, niistä neuvotellaan ja tehdään sopimuspuolten välillä asianmukaiset sopimukset:

- 2.1. Galileon arkaluonteiset teknologiat sekä Euroopan yhteisöön tai sen jäsenvaltioihin sovellettavan vientivalvonnan ja ydinsulkua koskevien sääntelytoimenpiteiden piiriin kuuluvat tuotteet,
 - 2.2. Galileon salaustekniikat ja tietoturva (INFOSEC),
 - 2.3. Galileon järjestelmätason turvallisuusarkkitehtuuri (avaruus-, maa- ja käyttäjäosiot),
 - 2.4. Galileon maailmanlaajuisen osion turvallisuusominaisuudet,
 - 2.5. julkisesti säännellyt palvelut niiden määrittely-, kehitys-, toteutus-, testaus- ja arviointivaiheessa sekä operatiivisessa (hallinto ja käyttö) vaiheessa sekä
 - 2.6. satelliittinavigointia ja Galileo-järjestelmää koskevan salassapidettävän tiedon vaihto.
3. Tämä sopimus ei vaikuta Euroopan yhteisön lainsäädännössä Galileo-ohjelman toimintaa varten säädettyyn institutionaaliseen rakenteeseen. Tämä sopimus ei myöskään vaikuta sovellettaviin sääntelytoimenpiteisiin, joilla pannaan täytäntöön ydinsulku- ja vientivalvontavelvoitteet, mukaan luettuina teknologian aineettoman viennin valvonta, eikä kansallista turvallisuutta koskeviin toimenpiteisiin.

5 ARTIKLA

Yhteistyömuodot

1. Sopimuspuolten on sovellettavien sääntelytoimenpiteidensä mukaisesti käytännön mahdollisuuksien mukaan edistettävä tähän sopimukseen perustuvia yhteistyötoimia tarjotakseen tasavertaiset mahdollisuudet osallistua toistensa toimiin 4 artiklassa mainituilla aloilla.
2. Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa tämän sopimuksen 6–13 artiklassa mainittuja yhteistyötoimia.

6 ARTIKLA

Radiotaajuudet

1. Sopimuspuolet sopivat jatkavansa yhteistyötä ja vastavuoroista tukea radiotaajuusasioissa Kansainvälisessä teleliitossa saavutettujen tulosten pohjalta.
2. Tässä yhteydessä sopimuspuolet vaihtavat tietoja taajuuksia koskevista hakemuksista ja edistävät riittävien taajuuksien osoittamista Galileolle ja tulevalle eteläkorealaiselle GNSS-järjestelmälle, mukaan luettuna satelliittipohjainen tukijärjestelmä (Satellite Based Augmentation System, SBAS), jotta voidaan varmistaa Galileo-palvelujen saatavuus käyttäjien hyödyksi maailmanlaajuisesti ja etenkin Etelä-Koreassa ja yhteisössä.

3. Sopimuspuolet pitävät tärkeänä suojata radionavigointitaajuudet katkoksilta ja häiriöiltä, ja yksilöivät häiriöiden lähteitä ja etsivät yhteisesti hyväksyttäviä ratkaisuja tällaisten häiriöiden torjumiseksi.
4. Sopimuspuolet sopivat, että ne antavat 14 artiklassa tarkoitetulle komitealle tehtäväksi määrittellä asianmukaiset mekanismit toimivien yhteyksien ja yhteistyön varmistamiseksi tällä alalla.
5. Tällä sopimuksella ei millään tavoin poiketa Kansainvälisen teleliiton sovellettavista säännöistä, kuten radio-ohjesäännöstä.

7 ARTIKLA

Tieteellinen tutkimus

Sopimuspuolet edistävät yhteisiä tutkimustoimia GNSS:n alalla Euroopan ja Etelä-Korean tutkimusohjelmissa, mukaan luettuina Euroopan yhteisön tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma ja Euroopan avaruusjärjestön ja GNSS:än liittyvien Etelä-Korean ministeriöiden ja laitosten tutkimusohjelmat.

Yhteisten tutkimustoimien on edistettävä siviilikäyttöön tulevan GNSS:n jatkokehityksen suunnittelua.

Sopimuspuolet sopivat, että ne antavat 14 artiklassa tarkoitetulle komitealle tehtäväksi määrittellä asianmukaiset mekanismit toimivan yhteydenpidon ja tutkimusohjelmiin osallistumisen varmistamiseksi.

8 ARTIKLA

Yhteistyö teollisuuden alalla

1. Sopimuspuolet edistävät ja tukevat toistensa yritysten välistä yhteistyötä muun muassa yhteisyrityksissä sekä edistämällä eteläkorealaisen yritysten osallistumista asianmukaisesti eurooppalaisiin toimialajärjestöihin ja eurooppalaisten yritysten osallistumista asianmukaisesti eteläkorealaisiin toimialajärjestöihin, missä tavoitteena on Galileo-järjestelmän toimintakuntoon saattaminen sekä Galileo-sovellusten ja -palvelujen käytön ja kehittämisen edistäminen.
2. Sopimuspuolet asettavat 14 artiklalla perustetun ohjauskomitean alaisuuteen yritysten yhteistyötä käsittelevän yhteisen neuvon-antavan työryhmän, joka tarkastelee ja ohjaa yhteistyötä satelliittien kehittämisessä ja valmistuksessa, laukaisupalveluissa, maa-aseiden varustelussa ja sovellustuotteissa.
3. Teollisen yhteistyön helpottamiseksi sopimuspuolet myöntävät ja turvaavat teollis- ja tekijänoikeuksien riittävän ja tosiasiallisen suojan Galileon/EGNOSin kehittämisen ja toiminnan kannalta merkityksellisillä aloilla TRIPS-sopimuksessa ja molempien sopimuspuolten allekirjoittamissa kansainvälisissä yleissopimuksissa vahvistettujen asiaankuuluvien kansainvälisten normien mukaisesti; tähän luetaan kuuluvaksi myös tällaisten normien noudattamisen tehokas valvonta.
4. Mikäli Etelä-Korea aikoo viedä varta vasten Galileo-ohjelmassa kehitettyjä tai siinä rahoitettuja arkaluonteisia tuotteita tai teknologiaa kolmansiin maihin, sen on saatava tähän ennakkoon lupa toimivaltaiselta Galileo-turvallisuusviranomaiselta, jos kyseinen viranomainen on määritellyt kyseiset tuotteet tai teknologian vientivalvonnan piiriin kuuluviksi. Mahdollisissa tämän sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa sopimuksissa on samoin määrättävä sopimuspuoliin sovellettavasta asianmukaisesta mekanismista, jonka kautta tiettyjen tuotteiden tai aineistojen vientiä suositellaan luvanvaraiseksi.

5. Sopimuspuolet edistävät ja vahvistavat Euroopan avaruusjärjestön ja GNSS:än liittyvien Etelä-Korean ministeriöiden ja laitosten välisiä yhteyksiä sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

9 ARTIKLA

Kauppa ja markkinoiden kehittäminen

1. Sopimuspuolet edistävät yhteisön ja Etelä-Korean satelliittinavigoinnin infrastruktuuriin, laitteisiin, Galileon paikallisiin ja sovelluksiin kohdistuvaa kauppaa ja investointeja.
2. Tätä varten sopimuspuolet pyrkivät lisäämään yleisön tietoisuutta Galileo-satelliittinavigointitoiminnasta, yksilöivät mahdollisia esteitä GNSS-sovellusten kasvulle ja edistävät tätä kasvua asianmukaisin toimenpitein.
3. Määritelläkseen käyttäjätarpeet ja vastatakseen niihin sopimuspuolet harkitsevat yhteisen GNSS-käyttäjäfoorumien perustamista.
4. Tämä sopimus ei vaikuta maailmankauppajärjestön perustamisesta tehdystä Marrakechin sopimuksesta aiheutuviin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin.

10 ARTIKLA

Standardit, sertifiointi ja sääntelytoimenpiteet

1. Sopimuspuolet tunnustavat maailmanlaajuisia satelliittinavigointipalveluja koskevaa kansainvälistä standardointia ja sertifiointia koskevien lähestymistapojen koordinoinnin merkityksen ja näin ollen tukevat yhdessä Galileon standardien kehittämistä ja edistävät niiden soveltamista maailmanlaajuisesti painottaen yhteentoimivuutta muiden GNSS-järjestelmien kanssa.

Koordinoinnin yhtenä tavoitteena on edistää Galileo-palvelujen laajaa ja innovatiivista käyttöä avoimiin ja kaupallisiin tarkoituksiin ja ihmishengen turvaamistarkoituksiin maailmanlaajuisena navigointi- ja ajanmääritysstandardina. Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä luomaan suotuisat olosuhteet Galileo-sovellusten kehittämiseksi.

2. Tämän sopimuksen tavoitteiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi sopimuspuolet tekevät tarvittaessa yhteistyötä kaikissa satelliittipaikannukseen, -navigointiin ja ajanmääritykseen liittyvissä kysymyksissä, joita käsitellään erityisesti Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä, Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä ja Kansainvälisessä teleliitossa.

3. Kahdensivuisella tasolla sopimuspuolet varmistavat, että GNSS:n teknisiin standardeihin, sertifiointiin ja lupavaatimuksiin ja -menettelyihin liittyvät toimenpiteet eivät muodosta tarpeettomia kaupan esteitä. Kansallisten vaatimusten on pohjaututtava puolueettomiin, syrjimättömiin ja avoimiin sovellettaviin perusteisiin.

4. Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin sääntelytoimenpiteisiin, jotta Galileo-vastaanotinten sekä maanpäällisten ja avaruuteen sijoitettavien osien käyttö on mahdollista niiden lainkäyttövaltaan kuuluvilla alueilla. Tältä osin Korean tasavallan hallitus myöntää radioviestinnän alalla Galileolle vähintään yhtä suotuisan kohtelun kuin muille vastaaville palveluille.
5. Sopimuspuolet edistävät Etelä-Korean edustajien osallistumista eurooppalaisiin standardointielimiin.

11 ARTIKLA

Maailmanlaajuisten ja alueellisten maanpäällisten GNSS-tukijärjestelmien kehittäminen

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä määritelläkseen ja toteuttaakseen sellaiset maanpäälliset järjestelmäarkkitehtuurit, jotka takaavat mahdollisimman hyvin Galileon ja EGNOSin toimintavarmuuden ja -tarkkuuden sekä Galileo- ja EGNOS-palvelujen jatkuvuuden ja niiden yhteentoimivuuden muiden GNSS-järjestelmien kanssa.
2. Tätä varten sopimuspuolet tekevät alueellisen tason yhteistyötä Galileoon perustuvan alueellisen maanpäällisen tukijärjestelmän toteuttamiseksi Etelä-Koreassa. Kyseisen alueellisen järjestelmän odotetaan tarjoavan Galileo-järjestelmän yleisesti tarjoamien palvelujen lisäksi palveluja, jotka tukevat alueellista toimintavarmuutta. Sopimuspuolet voivat harkita aluksi laajentavansa EGNOS-järjestelmän Itä-Aasian alueelle.
3. Paikallisella tasolla sopimuspuolet helpottavat Galileon paikallisosien kehittämistä.

12 ARTIKLA

Turvallisuus

1. Sopimuspuolet suojaavat maailmanlaajuiset siviilisatelliittinavigointijärjestelmät väärinkäytöltä, häiriöiltä, katkoksilta ja ilkivallalta.
2. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki kohtuudella toteutettavissa olevat toimenpiteet varmistaakseen satelliittinavigointipalvelujen ja niihin liittyvän infrastruktuurin keskeytymättömän toiminnan ja turvallisuuden lainkäyttöalueillaan.
3. Sopimuspuolet toteavat, että Galileo-järjestelmän ja -palvelujen turvallisuuteen tähtäävä yhteistyö on tärkeä yhteinen tavoite.
4. Tämän vuoksi sopimuspuolet luovat asianmukaisen neuvottelukanavan GNSS:n turvallisuuskysymysten ratkaisemiseksi.

Sopimuspuolten toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset määrittelevät keskenään käytännön järjestelyt ja menettelyt.

13 ARTIKLA

Vastuu ja kustannusten kattaminen

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä määritelläkseen ja toteuttaakseen vastuujärjestelmän ja kustannusten kattamisen järjestelyt, jotta voidaan helpottaa GNSS-palvelujen tarjoamista siviilitarkoituksiin.

14 ARTIKLA

Yhteistyömekanismi

1. Tähän sopimukseen perustuvien yhteistyötoimien koordinoinnista ja tukemisesta vastaa Etelä-Korean puolesta Korean tasavallan hallitus ja yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta Euroopan komissio.
2. Kyseiset kaksi elintä perustavat 1 artiklassa tarkoitetun tavoitteen mukaisesti GNSS-ohjauskomitean, jäljempänä 'komitea', joka hallinnoi tätä sopimusta. Komitea koostuu molempien sopimuspuolten virallisista edustajista, ja se vahvistaa yksimielisesti oman työjärjestyksensä.

Ohjauskomitean tehtävänä on:

- a) edistää sopimukseen liittyviä eri yhteistyötoimia, tehdä sopimuspuolille niitä koskevia suosituksia ja valvoa tällaisia toimia,
- b) antaa sopimuspuolille neuvoja siitä, miten tämän sopimuksen periaatteiden mukaista yhteistyötä voidaan tehostaa ja lisätä,
- c) arvioida tämän sopimuksen toimivuutta ja täytäntöönpanoa, ja
- d) keskustella mahdollisuudesta laajentaa yhteistyötä 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille aloille.

3. Komitea kokoontuu pääsääntöisesti kerran vuodessa. Kokoukset pyritään järjestämään vuorotellen yhteisössä ja Etelä-Koreassa. Ylimääräisiä kokouksia voidaan järjestää jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä.

Komiteassa tai sen lukuun työskentelystä syntyneet kustannukset kattaa se sopimuspuoli, joka suositteli tai nimesi kyseiset komitean jäsenen tai jäsenet. Kokouksen isäntänä toimiva sopimuspuoli vastaa komitean kokouksiin suoraan liittyvistä kustannuksista matka- ja majoituskustannuksia lukuun ottamatta. Komitea voi asettaa teknisiä työryhmiä käsittelemään sopimuspuolten tarpeelliseksi katsomia erityisiä kysymyksiä, kuten teollista yhteistyötä ja standardointia.

4. Sopimuspuolet pitävät tervetulleena Etelä-Korean mahdollista osallistumista Euroopan GNSS-valvontaviranomaisen toimintaan Euroopan yhteisön lainsäädännön ja tällaisesta osallistumisesta vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti.

15 ARTIKLA

Rahoitus

1. Kukin sopimuspuoli kattaa tästä sopimuksesta aiheutuvien velvoitteiden täyttämiseksi sille aiheutuvat kustannukset, elleivät sopimuspuolet asiasta toisin sovi. 14 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin sääntöihin ja menettelyihin sisältyy sen Euroopan unionin ulkopuolisen maan asianmukainen rahoitusosuus Galileo-ohjelmaan, joka päättää esittää hakemuksen valvontaviranomaisen toimintaan osallistumiseksi.

2. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki kohtuudella toteutettavissa olevat toimet lakejaan ja asetuksiaan noudattaen helpottaakseen tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan yhteistoimintaan osallistuvien henkilöiden tai siinä käytettävien materiaalien, pääoman, tietojen ja välineiden alueelleen tuloa, siellä oloa ja sieltä poistumista.

3. Kun tähän yhteistoimintaan kuuluvista yhden sopimuspuolen järjestelmistä myönnetään taloudellista tukea toisesta sopimuspuolesta tuleville osallistujille, kaikki tällaiset yhden sopimuspuolen toisesta sopimuspuolesta tuleville osallistujille myöntämät avustukset, rahoitusosuudet ja muut tukimuodot on vapautettava veroista ja tulleista kunkin sopimuspuolen alueella tällaisia avustuksia ja tukia myönnettäessä voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti.

16 ARTIKLA

Tietojenvaihto

1. Sopimuspuolet luovat hallinnolliset järjestelyt ja yhteyspisteet helpottamaan yhteydenpitoa ja tämän sopimuksen määräysten käytännön täytäntöönpanoa.

2. Sopimuspuolet edistävät myös satelliittinavigointiin liittyvää muuta tiedonvaihtoa sopimuspuolten instituutioiden ja yritysten välillä.

17 ARTIKLA

Neuvottelut ja erimielisyyksien ratkaiseminen

1. Sopimuspuolet keskustelevat viipymättä kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä kysymyksistä, jotka koskevat tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista. Tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat mahdolliset erimielisyydet ratkaistaan sopimuspuolten välisillä neuvotteluilla.
2. Tämän artiklan 1 kohta ei rajoita sopimuspuolten mahdollisuutta ratkaista erimielisyys WTO-sopimusten mukaisesti.

18 ARTIKLA

Voimaantulo ja irtisanominen

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jonka kuluessa sopimuspuolet ovat ilmoittaneet voimaantulon edellyttämien menettelyjen päätökseen saattamisesta. Ilmoitukset toimitetaan Euroopan unionin neuvostolle, joka toimii tämän sopimuksen tallettajana.
2. Tämän sopimuksen päättyminen ei vaikuta sen perusteella toteutettujen järjestelyjen eikä teollis- ja tekijänoikeuksien alalla syntyneiden erityisten oikeuksien ja velvoitteiden voimassaoloon tai keston.

3. Tätä sopimusta voidaan muuttaa sopimuspuolten kirjallisella sopimuksella. Tähän sopimukseen tehtävät muutokset tulevat voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jonka kuluessa sopimuspuolet ovat ilmoittaneet sopimuksen tallettajalle voimaantulon edellyttämien menettelyjen päätökseen saattamisesta.

4. Tämä sopimus on voimassa viisi vuotta, ja sen voimassaolo jatkuu tämän jälkeen, ellei kumpikaan sopimuspuoli päättä sopimusta ensimmäisen viisivuotiskauden loppuessa tai koska tahansa sen jälkeen antamalla toiselle sopimuspuolelle kuusi kuukautta etukäteen kirjallisen ennakkoilmoituksen aikomuksestaan päättää sopimus.

Tämä sopimus on tehty kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, slovenian, suomen, tanskan, tšekin, unkarin, viron ja korean kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.